Yazar Psk. Mehmet Kılıç
Pazartesi, 20 Eylül 2010 10:14

Boşanma

Boşanma resmi olarak evli olan iki kişinin mahkeme kararı ile ayrılmaları ile sonuçlanan bir süreçtir. Boşanma tıpkı evlilik gibi bir olay değil bir olgudur. Uzmanlar kötü giden bir evliliktense iyi bir boşanmanın hem çift hem de çocuklar için daha iyi olduğunu vurgulamaktadır.

Boşanma sürecinde çiftler her konuda anlaşarak, anlaşmalı boşanabilecekleri gibi belirli konular üzerinde anlaşma sağlayamayarak çekişmeli boşanmaya başvurabilirler. Anlaşmalı boşanma bir celsede biterken çekişmeli boşanmalar yıllarca sürebilmekte bu süreçte hem taraflar hem de çocuklar örselenerek acı çekebilmektedirler.

Çekişmeli boşanma sürecinde mahkeme, yargıcın kararı doğrultusunda bir karara varmakta, genelde iki tarafında istediklerine ulaşamadığı bir sonuç ortaya çıkmaktadır. üstelik ödenen avukatlık ücretleri her iki taraf için ciddi bir maliyete sebep olmaktadır.

Oysa bunun yerine, bir kaç seanslık boşanma arabuluculuğuna başvurarak tüm aile bireylerinin hem ekonomik hem de psikolojik yıpranmaları ve zarar görmeleri önlenebilmektedir. Boşanma arabuluculuğu için taraflar bu konuda eğitim almış bir uzmana başvurarak bir kaç görüşemede velayet, çocukların bakımı, mal paylaşımı, çocuklarla görüşme şekli ve sıklığı, nafaka vb konularda uzlaşmaya başvurabilirler.

Arabuluculuk için başvurulan kişinin bu konuda özel bir eğitim almış olması gerekmektedir. Arabulucunun hem hukuk hem de psikoloji alanında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Ülkemizde arabuluculuk eğitimini yanlızca Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programında verilmektedir.

Boşanma Arabuluculuğu

Arabuluculukta boşanan partnerler bir ilişkiyi bitirmekte ve diğerine başlamakta; ilişkinin eski formunu kapatmakta ve ilişkiyi yeni bir şekle dönüştürmektedir

Çatışma kavramı boşanma arabuluculuğu olarak, arabuluculuğu temelde üçüncü bir kişinin ilişkinin başarısız olduğu konuları çözmesidir. Boşanma arabuluculuğu hızlı bir şekilde mahkemelere bir alternatif olmaktadır.

Boşanma arabuluculuğunun temel amacı tek bir tarafın isteklerinin karşılandığı, diğer tarafın kaybettiği (Kazan-Kaybet) bir sonuca ulaşmak yerine, iki tarafında gerçek ihtiyaçlarının karşılandığı ve iki tarafında kazandığı (Kazan-Kazan) bir ortak sonuca ulaşmaktır. çünkü taraflardan yalnızca birinin kazanması diğer tarafta öfke ve hayal kırıklığına yol açmaktadır. oysa ki özellikle ortada çocuk olması durumunda her iki tarafta bir biri ile görüşmek zorundadır (çocukların düğünü, hastalığı vb) en nihayetinde anne babalar sadece birbirlerinden boşanmaktadır, çocuklarından değil. bu nedenle tarafların iletişiminin devam etmesi son derece büyük önem taşımaktadır.

Arabuluculuğun tarihçesi antik yunan dönemine dek uzanmaktadır. Roma hukukunda arabuluculuk kavramına rastlanmaktadır. Bazı kültürlerde arabulucu kutsal bir figür olarak kabul edilmiş ve kabile şefi gibi karakterlerin üstlendiği bir görev olmuştur.

Arabuluculuk iki tarafın aralarında ki sorunları karşılıklı olarak konuşarak çözdükleri bir süreçtir. Taraflar dışardan bir uzman yardımına baş burabilirler ancak taraflar müzakere ederek kendileri karar ulaşırlar.

Boşanma arabuluculuğu ayrılık ve boşanmayı takiben duruşma salonu mücadeleleri olmaksızın çocukların bakımıyla ve boşanmayla ilişkili uyuşmazlıkların çözülmesi yoludur. Bu süreç, anne ve babaların ayrılık ve boşanma sürecinde karşılaştıkları problemlere çözüm bulmalarına yardımcı olur.

Wengarten'e göre ise arabuluculuk tarafsız bir kişinin (bazen birden fazla kişinin) anlaşmazlık yaşayan taraflara yüz yüze tartışarak iki tarafında fayda sağladığı bir sonuca ulaşmada yardımcı olma sürecidir.

Arabuluculuk görüşmeleri iki saat uzunlukta, toplam bir ya da üç oturum arasında sürer. Bunlar olası sürelerdir ve duruma göre uzatılabilir veya kısaltılabilir Eğer anne baba ve arabulucular çocukların sürece katılımının onlara yardımcı olabileceğini düşünür veya hissederlerse çocuklar için program hazırlarken çocukların da bu toplantıya katılmasını sağlayabilirler.

Arabuluculuk düşük ve yüksek çatışma durumlarında da kullanılabilir. Arabuluculuğun amacı uygulanabilir ve işler bir yazılı anlaşmaya ulaşmaktır. Anlaşma imzalandıktan sonra yasal ve bağlayıcıdır. İlerleyen zamanlarda yıllarda mahkeme karşısında yasal geçerliliği vardır. Arabuluculuk yasal anlaşma için kullanılabilecek yöntemlerden yalnızca biridir. Taraflar bir profesyonele başvurmadan kendi aralarında bir anlaşma yapabilirler. Ya da taraflar mahkeme yoluna başvurarak bir sonuca ulaşmaya çalışabilirler ancak bu yol oldukça uzun, zahmetli ve pahalıdır. Taraflar mahkemeye başvurmadan bir ya da iki (biri yardımcı arabulucu) arabulucu işliğinde yüz yüze müzakerede bulunurlar. İki tarafta avukatını getirmez. Müzakere sürecinde kullanılan –elde edilen bilgiler mahkeme sürecinde kullanılamaz.

Anne babalar boşanma arabulucularıyla informel şekilde düzenlenmiş bir ortamda kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını en iyi şekilde planlamak için karar alırlar. Arabulucular tarafsız ve objektiftir; onların rolü anne babalara çocuklarının bakımıyla ilgili yaşadıkları çatışmaları işbirliği içinde çalışmaları konusunda yardımcı olmaktır.

Arabulucuların farklı ardalanları olabilir ama bu işi sıklıkla hukuk ya da terapi ardalanlı kişiler yapar. Arabulucunun belirgin başlıkları olan bir eğitimden geçmiş olası gerekmektedir. Bunun yanı sıra arabulucu yasal tavsiyede bulunmasa da yasa hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Arabulucu iki tarafın birbirinin isteklerini anlaması konusunda teşvik edici olmalı, tarafların ürettikleri çözümleri göz önüne alarak taraflar arasında denge sağlamalı, iki tarafın kendini ifade etmesi için boşluk yaratmalı ve olası çatışma kaynaklarını minimize etmelidir.

Arabuluculuk taraflara büyük yararlar sağlamaktadır. Boşanma sürecinde taraflar hırslı ve öfkeli oldukları için kişisel ve ekonomik sebeplerle diğerine zarar vermek pahasına hareket edebilirler. Arabuluculuk bu yoğun duygulanımlardan uzaklaşarak, çocukların bakımı, desteklenmesi, mal paylaşımı konularının tartışılmasını kolaylaştırır.

Arabuluculuk sırasında direkt olarak konuşulmasına rağmen çözüme direkt olarak ulaşılmaz. Arabuluculuk bir süreçtir. Çiftler boşanmanın yarattığı kutuplaşmanın bir sonucu olarak yıllar süren acılar çekebilirler. Arabuluculuk boşanma için daha iyi bir zemin hazırlayarak çiftin ortak bir yol bulmasını sağlar, ya da en azından çiftin iletişime geçmesini sağlayarak ilerleyen yıllarda gerektiğinde çiftin yeniden iletişimini sürdürmesi için imkan sağlar.

Psikoterapi ile arabuluculuk arasındaki farklara bakıldığında; arabuluculuk çiftler arasında ki iletişimi teşvik eder. Çiftler arasında işbirliğine vurgu yapar. Etkili ve yansıtmalı bir iletişim kurarak çiftin yaşadığı sorunlara yeni bir pencereden bakar, varolan sorunu yeniden etiketleyerek (reframing) çift arasında bir denge kurar. Arabuluculuk bir tarafın kazanmasındansa varolan sorunun çözülmesine vurgu yapar. Bir tarafın kazanmasındansa iki tarafın yararını gözetir. Arabulucu çiftin kullandığı dili denetleyerek tarafları çocukların velayeti, eğitimleri, görüşme sıklığı vb alanlarda konuşmaya yönlendirir. Böylelikle taraflar kendilerini korumak ve olumsuz-saldırgan bir dil kullanmak yerine negatif duygulardan uzak durarak ortak bir çözüm bulmaya yönelirler. Psikoterapide çiftin geçmişi ile çalışmak gerekir, nasıl tanıştıkları nasıl bir ilişki yaşadıkları, üzüntüleri, pişmanlıkları ortaya çıkarılır. Yaşadıkları duyguları düzenlemek için seanslar boyunca çalışmak gerekebilir, ancak arabuluculuk gelecek ve problem çözme odaklı bir yaklaşım sergiler. Çiftin aile dinamikleri bunlarla ilgili duygularla ilgilenmez. Arabuluculuk şimdi ve burada varolan sorunlara yönelir. Çiftin sorunlarının nasıl başladığı ve nerelerde hata yapıldığı ile ilgilenmez.

Bazen taraflar arabuluculuktan öte terapötik bir ihtiyaç sergileyebilirler. Bu kişilerin endişeleri ve hassas oluşlarından kaynaklıdır. Sanki evlilikleri devam ediyormuş gibi bakım ve ilgi istekleri

ortaya çıkabilir.

Mehmet KILIÇ
Psikolog
İzmir Adliyesi 2. Aile Mahkemesi

Denmark Pedagogy University M.A
9 Eylül Üniv. Aile Eğt. ve Danışmanlığı Y.L //